

Warszawa, dnia 16.01.2025 r.

Pan Szymon Hołownia

Marszałek Sejmu RP ul.
Wiejska 4/6/8
00-902 Warszawa

dot.: projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu wyeliminowania nieprawidłowości w systemie wizowym Rzeczypospolitej Polskiej (druk sejmowy nr 951)

Szanowny Panie Marszałku,

Fundacja Ukraiński Dom z uznaniem odnosi się do propozycji zawartych w projekcie ustawy mającej na celu zmianę zasad wydawania wiz, procedur rekrutacyjnych na polskie uczelnie wyższe oraz uregulowanie kwestii związanych z uprawnieniami wynikającymi z dokumentów potwierdzających ukończenie polskich szkół wyższych i ponadpodstawowych.

Jednakże projekt ustawy zawiera również art. 7, który wprowadza istotne zmiany w *ustawie z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2024 r. poz. 737)*. Zgodnie z jego treścią, w art. 165 po ust. 5 dodaje się ust. 5a o następującym brzmieniu:

Osoby, o których mowa w ust. 3 i 5, mogą korzystać z nauki w publicznych szkołach policealnych oraz niepublicznych szkołach policealnych pod warunkiem przedłożenia certyfikatu znajomości języka polskiego, o którym mowa w art. 11a ust. 2 ustawy z dnia 7 października 1999 r. o języku polskim (Dz. U. z 2024 r. poz. 1556 i ...), co najmniej na poziomie biegłości językowej B1.

Fundacja Ukraiński Dom wyraża zaniepokojenie treścią art. 7. Uważamy, że przyjęcie tego zapisu w proponowanej formie może prowadzić do negatywnych konsekwencji dla cudzoziemców przebywających już w Polsce, utrudniając ich integrację z polskim społeczeństwem.

Szczególne trudności mogą dotknąć obywateli Ukrainy, którzy z różnych przyczyn zdecydowali się osiedlić na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Zgodnie z danymi Systemu Informacji Oświatowej, na dzień 17 października 2024 r. w polskich szkołach policealnych kształciło się 44 091 obywateli Ukrainy, w tym 11 296 uchodźców wojennych. W roku szkolnym 2024/2025 naukę w szkołach policealnych podjęło 4 904 uczniów posiadających obywatelstwo ukraińskie. Należy zaznaczyć, że od wejścia w życie *ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz.U. 2022, poz. 583)*, nauka w szkołach policealnych nie była istotnym narzędziem legalizacji pobytu ani uzyskania wizy dla obywateli Ukrainy, ponieważ procedury te zostały uproszczone na mocy specustawy pomocowej.

Popularność szkół policealnych wśród obywateli Ukrainy obala powszechne przekonanie, że instytucje te służą wyłącznie uzyskaniu formalnego dokumentu, takiego jak potwierdzenie statusu ucznia szkoły policealnej, umożliwiającego uzyskanie karty pobytu czasowego, lub statusu absolwenta, zwalniającego z obowiązku przystąpienia do egzaminu certyfikacyjnego z języka polskiego na poziomie co najmniej B1. W rzeczywistości szkoły policealne odgrywają istotną rolę, pozwalając cudzoziemcom zdobyć zawód poszukiwany na polskim rynku pracy, podnosić kwalifikacje zawodowe oraz nawiązywać relacje z mieszkańcami Polski, co sprzyja integracji i budowaniu sieci społecznych. Warto przypomnieć, że zgodnie z dokumentem przyjętym przez Radę Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej 15 października 2024 r. pt. *Odzyskać kontrolę. Zapewnić bezpieczeństwo. Kompleksowa i odpowiedzialna strategia migracyjna Polski na lata 2025–2030* (s. 28), takie relacje stanowią fundament rzeczywistej integracji cudzoziemców z polskim społeczeństwem.

Obawiamy się, że nowy wymóg dotyczący nauki w szkołach policealnych może zniechęcić wielu cudzoziemców do podjęcia decyzji o edukacji i przekwalifikowaniu zgodnym z potrzebami rynku pracy. Głównymi barierami w uzyskaniu certyfikatu pozostają brak kursów językowych dla cudzoziemców przebywających już w Polsce, trudności organizacyjne związane z egzaminem certyfikacyjnym (w tym dojazd do centrów egzaminacyjnych) oraz jego wysokie koszty.

Rozwiązanie zawarte w art. 7 *projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu eliminacji nieprawidłowości w systemie wizowym Rzeczypospolitej Polskiej (druk sejmowy nr 951)* może okazać się kontrproduktywne z innego powodu. Cudzoziemcy, którzy nie opanowali języka polskiego na wystarczającym poziomie, mogą zdecydować się na naukę w szkołach policealnych, które umożliwiają zdobycie nowego zawodu oraz doskonalenie znajomości języka

dzięki praktycznej styczności z polszczyzną. Z kolei cudzoziemcy posiadający certyfikat potwierdzający znajomość języka na poziomie B1 mogą nie być zainteresowani nauką w szkołach policealnych. W związku z tym założenie zawarte w Ocenie Skutków Regulacji, że wszyscy potencjalni uczniowie szkół policealnych (ok. 9 tys.) będą ubiegali się o certyfikat, o którym mowa w art. 11a ust. 2 ustawy z dnia 7 października 1999 r. o języku polskim, wydaje się nadmiernie optymistyczne.

Należy podkreślić, że Fundacja Ukraiński Dom pozytywnie ocenia inne rozwiązania zawarte w *projekcie ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu wyeliminowania nieprawidłowości w systemie wizowym Rzeczypospolitej Polskiej (druk sejmowy nr 951)*. W szczególności aprobatę budzi wyłączenie świadectwa ukończenia szkoły policealnej z listy dokumentów potwierdzających znajomość języka polskiego na poziomie wymaganym do ubiegania się o status rezydenta długoterminowego UE lub o uznanie osoby za obywatela Rzeczypospolitej Polskiej.

Zastosowanie tego rozwiązania, w kontekście faktu, że połowa uczniów szkół policealnych pochodzących z zagranicy to obywatele Ukrainy, którzy nie korzystają z nauki w tych placówkach w celu ułatwienia legalizacji pobytu ani uzyskiwania wizy, dowodzi, że art. 7 projektu ustawy nie odpowiada *ratio legis* proponowanej regulacji. Wprowadzenie tego zapisu nie wyeliminuje żadnych nadużyć, a jedynie stworzy sztuczne bariery w procesie integracji cudzoziemców już przebywających w Polsce.

Dlatego Fundacja Ukraiński Dom zwraca się z prośbą o uchylene art. 7 projektu ustawy w całości.

Jednocześnie proponujemy, aby Ministerstwo Edukacji Narodowej przygotowało projekt rozporządzenia zobowiązującego kierownictwa szkół policealnych do samodzielnej weryfikacji, czy kandydaci na uczniów tych szkół posługują się językiem polskim na poziomie umożliwiającym podjęcie nauki w wybranym zawodzie.

Z wyrazami szacunku

Myroslava Keryk

Prezesa Fundacji Ukraiński Dom